

ที่ รธ ๐๕๐๕.๑/๑๑๙๕

กระทรวงวัฒนธรรม

๖๖๖ ถนนบรมราชชนนี เขตบางพลัด

กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

พฤษภาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความเห็นชอบการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
(Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 ๒. รายชื่อประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
 ๓. บัญชีรายการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทย พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๕๕
 ๔. รายงานการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ๕. ร่าง “พระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.”
 ๖. บัญชีรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก
 ๗. ความคิดเห็นต่อการภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงวัฒนธรรมใคร่ขอเสนอเรื่องการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่เสนอ

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ ๓๒ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๖ ได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) โดยอนุสัญญานี้ มีผลบังคับใช้อย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙ ตามเงื่อนไขข้อ ๓๔ ที่กำหนดให้มีประเทศสมัครเป็นภาคีครบ ๓๐ ประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นผลสืบเนื่องจากการประชุมใหญ่องค์การยูเนสโก เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage) ซึ่งเป็นการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมในส่วนที่จับต้องมองเห็นได้ อาทิ

/โบราณสถาน ...

โบราณสถาน อาคารสถานที่ เป็นต้น ประเทศสมาชิกองค์การยูเนสโกจึงมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะมีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น ประเพณี พิธีกรรม ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญต่างๆ ฯลฯ ซึ่งมีความผูกพันอยู่ในวิถีชีวิตของทุกคนควมคู่ไปด้วย จึงทำให้เกิดอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้น และได้รับความสนใจจากประเทศต่างๆ เป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว ปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ทั่วโลกสมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิกแล้วจำนวน ๑๕๒ ประเทศ โดยประเทศล่าสุดสมัครเมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ และ ๒)

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เรื่อง การทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำอนุสัญญา และสนธิสัญญาต่าง ๆ กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม ที่จะทำความตกลงกับต่างประเทศ ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการลงนามความตกลง โดยระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามฝ่ายไทย

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยปฏิบัติสอดคล้องตามภารกิจที่ปรากฏในอนุสัญญาฯ ดังนี้

๑.๓.๑ การเตรียมการด้านโครงสร้างและอัตรากำลัง

ดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานให้มีความสอดคล้องกับภารกิจ เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ โดยจัดตั้ง “สำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ขึ้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานในทุกด้านเพื่อปกป้องคุ้มครอง และรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ รวมทั้งสามารถพัฒนาต่อยอดทุนทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ สำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ภายใต้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม จัดทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการในคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต

๑.๓.๒ การจัดทำฐานข้อมูล

ดำเนินการและพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในรูปแบบเอกสารและดิจิทัล และสนับสนุนงบประมาณให้บุคคล คณะบุคคล ชุมชน จัดเก็บข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ตามรูปแบบและกระบวนการของยูเนสโก เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการเสนอรายการต่อยูเนสโก เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ต่อไป โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ ปัจจุบันมีคลังข้อมูลด้านศิลปะการแสดง ๓๕๐ เรื่อง ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม ๕๐๐ เรื่อง ด้านมุขปาฐะ ๔๐ เรื่อง และกำลังอยู่ในระหว่างการจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนผ่านเว็บไซต์ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

๑.๓.๓ การประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ดำเนินการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๒-๒๕๕๕ โดยได้ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติแล้ว จำนวน ๑๕๐ รายการ เพื่อเป็นฐานข้อมูลด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตประเทศไทย รวมทั้งเพิ่มความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓)

๑.๓.๔ การรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย ดังนี้

๑.๓.๔.๑ การศึกษาและวิเคราะห์สาระของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยคณะอนุกรรมการพิจารณาการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของคณะกรรมการฝ่ายวัฒนธรรมฯ ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๐ ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วมีมติเห็นด้วยกับหลักการและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ

๑.๓.๔.๒ การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง ประเทศไทยกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก จากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๔ ภาคและที่กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๔ จำนวน ๖ ครั้ง ที่ประชุมส่วนใหญ่มีมติว่า ประเทศไทยควรเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโกโดยเร่งด่วนเพื่อเป็นการปกป้องมรดกวัฒนธรรมของไทย และป้องกันไม่ให้ประเทศอื่นหาผลประโยชน์จากวัฒนธรรมของไทย (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔)

๑.๓.๕ การแก้ไขหรือการออกพระราชบัญญัติ เพื่อรองรับพันธกรณี หรือการอนุวัติตามพันธกรณีในอนุสัญญาฯ

กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ร่วมกับมูลนิธิวิจัยกฎหมายได้ดำเนินการศึกษาวิจัย และจัดทำร่าง “พระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.” ขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้นใช้บังคับเป็นการเฉพาะ และจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการวางนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

ปัจจุบัน ร่าง “พระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.” ได้บรรจุอยู่ในแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๘ (แผนนิติบัญญัติ) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ โดยคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบจากการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ.๒๕๕๗ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๕)

อนึ่ง จากการเผยแพร่ของยูเนสโก มีรัฐภาคีเพียง ๒๙ ประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาฯ แล้ว ที่มีการบังคับใช้กฎหมายหรือบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และยังมีประเทศอีกเป็นจำนวนมากที่เข้าเป็นภาคีสมาชิกแล้ว แต่ยังไม่มีการร่างกฎหมายเป็นการเฉพาะ

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นการแสดงเจตจำนงทางนโยบายของไทยที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ โดยต้องขออนุมัติหลักการคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ กับเสนอรัฐสภาให้ความเห็นชอบ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ ต่อไป

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

๓.๑ ปัจจุบันมรดกวัฒนธรรมของชาติหลายประเภท มีความเสี่ยงต่อการสูญหายทั้งที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ และปัจจัยภายใน เช่น การที่คนรุ่นหลังไม่เข้าใจ หรือไม่ตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อที่สำคัญยิ่ง คือ การที่มีกลุ่มต่าง ๆ นำมรดกทางวัฒนธรรมไปสร้างมูลค่า การนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม โดยไม่มีการแบ่งปันผลประโยชน์ให้แก่ผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม อีกทั้งมรดกวัฒนธรรมบางประเภทยังเสี่ยงต่อภัยคุกคามอีกด้วย

๓.๒ ประเทศเพื่อนบ้านของไทยโดยเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน ได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาฯ แล้ว จำนวน ๖ ประเทศ ยกเว้นประเทศพม่า ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซียและประเทศไทย และโดยที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนต่างมีมรดกร่วมที่มีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้น หากประเทศไทยไม่รับเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญานี้ ก็จะทำให้เสียโอกาสในเวทีนานาชาติด้านต่าง ๆ และไม่มีสิทธิในการที่จะประกาศรายการที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีผู้ครอบครองอยู่ในอาณาเขตประเทศไทยหรือ ที่มีความคล้ายคลึง หรือครอบครองร่วมกับประเทศอื่น ๆ

๓.๓ โดยที่การยื่นเสนอรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ตามที่กำหนดไว้ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และยังต้องใช้เวลาในการพิจารณารายการอีกอย่างน้อย ๑ ปี กระทรวงวัฒนธรรมจึงเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ก่อนเสนอรัฐสภาให้ความเห็นชอบและดำเนินการตามวิธีการทางทูตต่อไป เพื่อให้มีผลผูกพันและเป็นกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยในเวทีระดับโลก ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หรือ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมจึงดำเนินการโดยเร่งด่วนให้มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับ

/การปกป้อง ...

การปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตามแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแผนดังกล่าวแล้ว และมอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ต่อไป

๔. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สารสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๑.๑ วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๑.๑.๑ เพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๑.๑.๒ เพื่อประกันว่าจะเคารพมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชุมชน

กลุ่มชน และปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑.๓ เพื่อเพิ่มความตระหนักในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับ

นานาชาติ ถึงความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และให้เกิดความชื่นชมร่วมกัน

๔.๑.๑.๔ เพื่อให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

๔.๑.๒ ประเภทของมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ แบ่งประเภทมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ออกเป็น ๕ สาขา คือ

๔.๑.๒.๑ ประเพณีและการแสดงออกของมุขปาฐะ รวมถึงภาษาในฐานะพาหะของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (oral traditions and expression, including Language as a vehicle of the intangible cultural heritage)

๔.๑.๒.๒ ศิลปะการแสดง (performing arts)

๔.๑.๒.๓ แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล (social practices, rituals and festive events)

๔.๑.๒.๔ ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล (knowledge and practices concerning nature and universe)

๔.๑.๒.๕ งานช่างฝีมือดั้งเดิม (traditional craftsmanship)

๔.๑.๓ การดำเนินงานที่สำคัญ ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้มีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในระดับนานาชาติ ๓ ประการ คือ

๔.๑.๓.๑ การประกาศรายการที่เป็นตัวแทนของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ

/๔.๑.๓.๒ การประกาศ ...

๔.๑.๓.๒ การประกาศรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเร่งด่วน

๔.๑.๓.๓ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

การประกาศรายการต่าง ๆ ข้างต้นนี้ ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๕ มีรายการที่ได้รับการประกาศทุกประเภทแล้ว รวม ๒๘๘ รายการ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๖)

๔.๒ ข้อเท็จจริง

๔.๒.๑ อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศ ในการปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งเป็นการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชน กลุ่มชนและปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๒ เป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทั้งระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับโลก

๔.๒.๓ เป็นการพัฒนาการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของไทยให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๔.๒.๔ เป็นการยืนยันบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลกต่อการดำเนินงานเรื่องการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๒.๕ รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศจะต้องรักษาอัตลักษณ์ของตนเอง โดยมีมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงตัวตนของคนไทย

๔.๒.๖ มีสิทธิในการเสนอชื่อผู้แทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการระหว่างรัฐบาล รวมทั้งสิทธิอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๗ เมื่อภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ แล้ว กระทรวงวัฒนธรรม มีหน้าที่ดังนี้

๔.๒.๗.๑ ให้การส่งเสริมหลักการที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลของยูเนสโก เรื่อง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๔.๒.๗.๒ พัฒนานโยบายซึ่งมีเป้าหมายที่จะปกป้องคุ้มครอง ส่งเสริม และถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยมีมาตรการให้เป็นที่ยอมรับภายในรัฐ และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๔.๒.๗.๓ ส่งเสริมงานวิจัย การจัดทำคลังข้อมูล พัฒนาการจัดทำทะเบียนสร้างกฎเกณฑ์และกลไกที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครอง และให้มีการเผยแพร่ผ่านการศึกษา กระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๒.๗.๔ ให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติและผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ...

วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น รัฐบาล ชุมชนทางวิชาการ สถาบันการศึกษา ประชาสังคม หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ชุมชนในท้องถิ่นและภูมิภาค รวมทั้งสื่อมวลชน

๔.๒.๘ ข้อผูกพันของประเทศไทยตามอนุสัญญาฯ มีดังนี้

๔.๒.๘.๑ เข้าร่วมประชุมสมัชชาสามัญของสมัชชา ทุกสองปี หรือเข้าร่วมประชุมวิสามัญที่มีการตกลงให้จัดขึ้นหรือเมื่อมีการร้องขอโดยคณะกรรมการ

๔.๒.๘.๒ มีสิทธิในการรับเลือกตั้งในการประชุมสมัชชา เพื่อเป็นคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ดำรงตำแหน่งวาระสี่ปี โดยมีหน้าที่เสนอแนะมาตรการว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๒.๘.๓ ดำเนินมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในอาณาเขตของตน โดยให้ชุมชน กลุ่มคน และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และต้องจัดทำทะเบียนรายการ เพื่อแสดงมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีอยู่ในประเทศไทย โดยปรับให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ

๔.๒.๘.๔ จัดทำรายงานตามรูปแบบและระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ ในเรื่องการออกกฎหมาย กฎเกณฑ์ และมาตรการอื่นๆ ที่ได้ทำไปเพื่อเป็นการดำเนินการตามอนุสัญญาฯ

๔.๒.๘.๕ จัดตั้งองค์กรอย่างน้อยหนึ่งองค์กรเพื่อสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ภายในประเทศ รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการบันทึกข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔.๒.๘.๖ ต้องยินยอมจ่ายเงินค่าบำรุงจำนวนหนึ่งให้แก่กองทุนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อย่างน้อยทุกสองปี โดยเงินจำนวนนี้คิดเป็นร้อยละที่เท่าเทียมกันต่อทุกภูมิภาค

๔.๒.๘.๗ ประเทศไทยจะถูกจารึกไว้ในรายชื่อประเทศที่ตระหนักและเห็นคุณค่าชนกลุ่มน้อยและชุมชนระดับนานาชาติ และจะไม่ทำอะไรที่มีผลเสียต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เช่น การท่องเที่ยวที่อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ หรือการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์แบบไม่เหมาะสม เป็นต้น

๔.๓ ขอกกฎหมาย

๔.๓.๑ ความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐

๔.๓.๑.๑ หมวด ๓ มาตรา ๖๖ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย กำหนดให้บุคคล ซึ่งรวมตัวกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ

๔.๓.๑.๒ หมวด ๔ มาตรา ๗๓ ให้บุคคลมีหน้าที่ในการรับการศึกษาอบรม พักพิทักษ์ ปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

/๔.๓.๑.๓ หมวด ๕...

๔.๓.๑.๓ หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๘๐ (๖) ต้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคี การเรียนรู้ ปฏิบัติงานดีและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๓.๑.๔ หมวด ๕ มาตรา ๘๖ (๒) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและพลังงาน โดยส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษาและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

๔.๓.๑.๕ หมวด ๑๔ มาตรา ๒๘๙ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

๔.๓.๒ ความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

การดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ นโยบายที่ ๔ นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ข้อ ๔.๔ นโยบายด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแสดง ทั้งที่เป็นมรดกของชาติและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นมรดกไทยมรดกโลกของคนรุ่นต่อไป

๔.๓.๓ ความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๔ - ๒๕๕๙)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อเตรียมความพร้อมคนและสังคมของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

การดำเนินการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ จึงมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยสร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทยและยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก ให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรม ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศกับความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง

๕. ความคิดเห็นจากส่วนราชการ

๕.๑ กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นต่อการภาคยานุวัติเข้าเป็นภาคีสัญญาฯ จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๖ หน่วยงาน ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๕๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเห็นด้วยในการเข้าเป็นภาคี ยกเว้นกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และมีกฎหมายลำดับรองหลายฉบับที่ยังอยู่ในขั้นตอนการยกร่าง จึงยังไม่สามารถชี้ชัดได้ว่ามีผลกระทบต่อการดำเนินงานตามภารกิจหรือไม่ อย่างไรก็ตาม กระทรวงสาธารณสุขได้ให้ข้อสังเกตว่าก่อนการเข้าร่วมเป็นภาคีควรจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย และการจัดทำทะเบียนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในประเทศไทย ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการแล้วดังในข้อ ๑.๓ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๗)

๕.๒ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ มีหนังสือถึงกระทรวงวัฒนธรรมที่ กต ๐๘๐๕/๑๑๑๑ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตอบข้อหารือเกี่ยวกับประเด็นมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ สรุปผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ น่าจะเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ และโดยเหตุที่สาระสำคัญของอนุสัญญาฯ เป็นการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยการออกมาตรการเพื่อให้มรดกเหล่านั้นดำรงอยู่ต่อไป ซึ่งรวมถึงการจำแนก การบันทึกหลักฐาน การวิจัย อนุรักษ์ ส่งเสริม เชิดชู ถ่ายทอด โดยเฉพาะการศึกษา ทั้งในและนอกระบบ รวมทั้งการฟื้นฟูมรดกดังกล่าว จึงอาจจะเป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง นอกจากนั้น อาจจะต้องมีการแก้ไขหรือออกพระราชบัญญัติ เพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา จึงน่าจะเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ ที่จะต้องได้รับความเห็นจากรัฐสภาก่อนดำเนินการให้มีผลผูกพัน (ให้สัตยาบัน)

๕.๒.๒ โดยที่อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้ถูกจัดทำขึ้นก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ (๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐) ดังนั้น กรณีนี้จึงน่าจะอยู่ในบังคับของมาตรา ๓๐๕ (ห้า) ของรัฐธรรมนูญฯ และไม่ต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสามของรัฐธรรมนูญฯ ได้แก่การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการชี้แจงต่อรัฐสภาตลอดจนการเสนอกรอบการเจรจาเพื่อขอความเห็นชอบของรัฐสภา

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

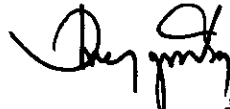
กระทรวงวัฒนธรรมขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๖.๑ เห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๖.๒ เสนอรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการ
สงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสนธยา คุณปลื้ม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สถาบันวัฒนธรรมศึกษา

โทร. ๐ ๒๒๔๗ ๐๐๑๓ ต่อ ๑๒๐๓-๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๘ ๕๘๓๗